

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 OSLO

Høringssvar 2015:1 "Produktivitet - grunnlag for vekst og velferd" til Finansdepartementet

Finansdepartementet sendte 3. mars 2015 på høring NOU 2015:1 «Produktivitet – grunnlag for vekst og velferd». Her følger Utdanningsforbundets høringssvar.

Om produktivitet

Produktivitetskommisjonen definerer produktivitet som forholdet mellom måloppnåelse og ressursbruk. Kommisjonen skriver selv at det er vanskelig å operasjonalisere og måle produksjonen ut fra formålene med utdanningssektoren. Videre sies det at det er umulig å måle produksjonen i full bredde. Analyser av produktiviteten i utdanningssektoren er alltid basert på produksjonsmål som bare fanger opp en del av formålene med utdanning.

Utdanningsforbundet deler kommisjonens vurdering at det er vanskelig å operasjonalisere og måle «produksjonen» ut fra formålene med utdanningssektoren, og at målinger i produktivitet alltid vil være ufullstendig. Det er umulig å måle «produksjonen» i full bredde.

Med de begrensningene nevnt ovenfor er Utdanningsforbundet sterkt forundret over at kommisjonen med bred pensel og basert på få indikatorer når det gjelder måloppnåelse trekker så sterke konklusjoner om produktiviteten i norsk utdanning. Det er også kritikkverdig at kommisjonen i sin omtale nærmest setter likhetstegn mellom produktivitet og kvalitet.

Utdanningsforbundet vil understreke at produktivitet ikke kan ses uavhengig av formålet med utdanning, slik det er nedfelt i formålsparagrafer, rammeplan, læreplaner og lover. I disse dokumentene framkommer utdanningens helhetlige samfunnsoppdrag.

Resultatet av skolegang er langt mer enn det som måles i internasjonale undersøkelser og standardiserte nasjonale prøver. I henhold til formålsparagrafen skal elevene utvikle kunnskap, dyktighet og holdninger for å kunne mestre sine liv og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Skolen skal bidra til at elevene får en solid kompetanse i møte med et stadig mer krevende arbeidsliv og videre utdanning. Skolen skal gi elevene gode vilkår slik at de kan takle utfordringer i egne liv. Mange av dagens elever skal velge yrker som ennå ikke eksisterer. De

vil ta i bruk teknologi som ikke er oppfunnet. En viktig rolle for skolen er å bidra til at både enkeltmennesker og samfunnet har en beredskap for en framtid vi ikke kjenner.

Utdanningsforbundet mener at produktivitetskommisjonen har et for ensidig fokus på de økonomiske verdiene i samfunnet hvor elevene i skolen og barna i barnehagen beskrives som produkter som vil bli bedre dersom hindringer i produksjonslinjen flyttes, fjernes eller rettes. Dette er en fremmed og smal innfallsvinkel til et omfattende og komplekst saksfelt.

Den helhetlige kompetansen som det formelle utdanningssystemet gir barn, ungdom og voksne, og som er skolens samfunnsoppdrag, er sentral kompetanse for å greie seg i et framtidig arbeids- og samfunnsliv.

Den formelle utdanningen må ivareta allmenndannelsen. Dette er avgjørende for produktivitet. Framtidas kompetansebehov vil i stor grad være preget av en befolkning som trenger gode språkkunnskaper, gode realfagskunnskaper, sterk miljøbevissthet, kritisk vurderingsevne og god demokratiforståelse og samfunnsengasjement. Dette må vektlegges både i grunnskole, videregående opplæring, voksenopplæringen og på andre opplæringsarenaer.

Det er også viktig å trekke fram det arbeidet som gjøres i det formelle utdanningssystemet for å utvikle generell samarbeidsevne, evne til å ta risiko eller prøving og feiling, entreprenørskap, selvstendighet osv. Dette er ferdigheter som er svært viktige i arbeidslivet, men som ikke kan måles på samme måte som grunnleggende ferdigheter. Også PIAAC-testen handler mest om grunnleggende ferdigheter, og kan derfor på samme måte som PISA og andre internasjonale undersøkelser av kunnskap og kompetanse, dreie oppmerksomheten ensidig mot det som er lett å måle.

I framtidens samfunns- og arbeidsliv vil det fortsatt være behov for mange typer kompetanse, inkludert praktisk og sosial kompetanse. Å utvikle, verdsette og ta i bruk mange ulike typer kompetanse er viktig for en inkluderende utdanning og for et inkluderende arbeidsliv med høy sysselsetting. Høy sysselsetting er avgjørende fordi det gir en stor andel av befolkningen mulighet til å delta i verdiskapning, føle seg inkludert i fellesskapet og ta del i den kompetansehevingen som pågår i arbeidslivet. Det blir stadig større aksept, også i internasjonale organisasjoner som OECD, for at sosial utjevning og relativt små forskjeller er viktig også for økonomisk vekst.

Oppmerksomhet på produktivitet i smal forstand kan innebære en sterk vektlegging av arbeidslivets kortsiktige behov for kompetanse og dermed arbeidslivets representanter som de viktigste bestillere av kompetanse. Det kan bety at mål om dannelse og kompetanse for å kunne fungere som aktivt medlem i et demokratisk samfunn blir nedprioritert. Det kan også føre til at mer langsiktige perspektiver tillegges for liten vekt.

Kommisjonens syn på produktiviteten i norsk grunnsopplæring

Kommisjonen mener at produktiviteten i grunnskole og videregående opplæring er lav i internasjonal sammenheng, målt i form av ressursinnsats og måloppnåelse. Det sies videre at kvalitetssvikten i grunnskolen forplanter seg oppover i utdanningssystemet i form av høyt frafall og rekrutteringssvikt til realfaglige utdanninger. Kommisjonen peker på at det overordnede bildet som tegnes av nasjonale og internasjonale analyser og statistikk, er at produktiviteten jevnt over er lav i norsk grunnskole, både i store og små kommuner og skoler.

«Det ser ut til at produktiviteten har gått ned over tid, i og med at ressursinnsatsen stadig har økt samtidig som resultatene som måles, har blitt dårligere» (side 352).

Utdanningsforbundet deler ikke kommisjonens konklusjoner om at produktiviteten er lav i norsk grunnsopplæring. Beskrivelsen om at resultatene er dårlige og har blitt dårligere gir på ingen måte et dekkende bilde av hva som skjer i norsk skole. Det virker som at kommisjonens konklusjoner er foretatt på grunnlag av kun noen av opplæringens målbare resultater, mens grunnsopplæringens samfunnsmandat er langt bredere. Kommisjonens konklusjoner om resultater i grunnsopplæring er trukket på grunnlag av resultater på noen få internasjonale undersøkelser og noen få indikatorer. Kommisjonen har videre ikke i tilstrekkelig grad vurdert betydningen av at grunnsopplæringen har blitt tillagt stadig nye ansvarsområder, blant annet i forhold til forebyggende arbeid på vegne av samfunnet. Her vurderer ikke kommisjonen godt nok viktige årsaks- og virkningsforhold rundt produktiviteten i det norske utdanningssystemet.

Kommisjonens syn på behov for reformer

Kommisjonen mener det er behov for reformer som kan heve kvaliteten i grunnskolen, og det vil kreve langsiktig innsats. Omfordeling av ressurser til de yngste elevene, elever med særskilte evner og elever fra utsatte sosioøkonomiske grupper vil øke produktiviteten i grunnskolen. Kommisjonen peker også på at det kan vurderes å kutte grunnskolen fra 10 til 9 år, samtidig som dagens opplegg med kort skoledag og SFO for de yngste erstattes av heldagsskole med bedre kvalitet.

Utdanningsforbundet mener at det generelt er behov for tiltak som kan videreutvikle kvaliteten i grunnskolen og det vil kreve langsiktig innsats. Vi har stor tro på tidlig innsats, men dette kan ikke løses ved å ta ressurser fra elevene på høyere årstrinn.

Vi går i mot kommisjonens antydninger om å redusere grunnskolen med ett år.

Utdanningsforbundet mener det er behov for å fortsette den langsiktige innsatsen som er satt i gang for å styrke læreryrkets anseelse, lønns og arbeidsvilkår. I denne sammenhengen er også tilgangen til etter- og videreutdanning sentral.

Kommisjonen om ressursbruk i grunnsopplæringen

Kommisjonen peker på at økt produktivitet i grunnsopplæringen krever bedre ressursbruk, og viser til at det er avgjørende at måloppnåelsen øker. Ifølge kommisjonen forutsetter dette at kvaliteten på undervisningen blir bedre og peker på mange mekanismer som påvirker kvaliteten på undervisningen. Rekruttering og utdanning av lærere, ledelsen på den enkelte skole og skoleeiers oppfølging av sine ledere, har i følge kommisjonen stor betydning. Samtidig sier kommisjonen at det er vanskelig å se hvordan disse faktorene skal kunne forbedres uten at arbeidsmarkedet for lærere reformeres.

Utdanningsforbundet mener at konkurransetenkingen som kommisjonen legger til grunn for sine konklusjoner har potensielt svært store samfunnsmessige og individuelle ulemper. Konsekvensene av det som kommisjonen beskriver som «et mer velfungerende arbeidsmarked» innenfor utdanningssektoren kan være et større innslag av kommersielle aktører. Dette kan særskilt medføre redusert tilgang på de best kvalifiserte i utkanter hvor konkurransen ikke fungerer, og derfor ikke vil være lønnsdrivende. I tillegg vil den politiske og demokratiske kontrollen med vår viktigste samfunnsbyggende institusjon reduseres. Vi

mener for øvrig at virkningen av skolestruktur og bosettingsmønster her i landet tilskrives for liten vekt sett i forhold til det beregnede kostnadsnivået i det norske utdanningssystemet.

Vi mener det er godt dokumentert at norske lærere ikke underviser mindre enn kollegaer i andre land, blant annet i OECDs årlige publikasjon *Education at a Glance*. Blant de land vi gjerne sammenligner oss med er Norge blant de landene som binder mest av arbeidstiden på arbeidsplassen. Den siste TALIS-undersøkelsen viser i tillegg at norske lærere bruker mer tid på samarbeid enn i de fleste andre deltakerlandene.

Den norske skolen har et samfunnsmandat, hvis bredde bare muliggjøres med utstrakt kollegialt samarbeid kombinert med god individuell forberedelse. Vi mener det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å prioritere dette arbeidet som skolen er tillagt gjennom å gi lærerne tid til faglig fordypning, oppfølging, forberedelse og samarbeid.

Vi er enige med kommisjonens konklusjoner om at læreryrket må bli mer attraktivt, og at lønnen må opp, men vi er sterkt uenig når kommisjonen prøver å forklare læreres relativt lave lønn med at lærerorganisasjonene har prioritert undervisningsplikt og klassestørrelse.

Overføringen av arbeidsgiveransvaret til norske kommuner har ikke vært vellykket med tanke på rekrutteringsutfordringene til yrket og å heve kvaliteten i den norske skolen. Arbeidsgiversiden har i alle år hatt mulighet til å bruke lønn som virkemiddel for å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, uten at dette har blitt anvendt.

Kommisjonens syn på mangel på fagarbeidere

Kommisjonen mener mangel på fagarbeidere bidrar til å senke produktiviteten i økonomien. Frafallet i videregående opplæring må ned for å sikre arbeidslivet nødvendig kompetanse. En årsak til frafallet er, i følge kommisjonen, kvalitetssvikten i grunnskolen. Kommisjonen peker også på andre årsaker.

Utdanningsforbundet mener problemstillingen rundt mangelen på fagarbeidere er sammensatt. Det er åpenbart at målet må være å få flere elever i gjennom systemet med fagbrev, og at det er sammenheng mellom hvor mange vi utdanner innenfor de forskjellige yrkesfagene og arbeidslivets behov. Helt avgjørende er at det jobbes aktivt med å få opp antallet læreplasser slik at det ikke stopper potensielle fagbrevskandidater og tvinger dem over i påbyggtilbud de i liten grad har forutsetninger for å mestre på en god måte. Det er et viktig grep å stimulere til å fullføre fagbrev før eventuelt påbyggsår velges. Et studietilbud som gir både fagbrev og studiekompetanse kan også videreutvikles. TAF-tilbudet som tilbys av enkelte skoler, særlig i Oslo, kan videreføres til flere fylker og skoler. Ordningen med praksiskandidater som får fagbrev på grunnlag av arbeidserfaring er god og må videreføres og videreutvikles. Tidlig formidling av læreplasser har gitt gode resultater og bør fortsatt være satsingsområde. Rådgivingsarbeid før valg av utdanningsprogram blir stadig viktigere. Det er for mange feilvalg i forhold til egne forutsetninger, press og forventninger innad i jevnaldringsgruppen, forventninger fra foreldre og foresatte og for liten grad av sammenheng mellom samfunnets og enkeltelevers ønsker. Det kan også ligge ressursmessige begrensninger og organisatoriske prioriteringer i forhold til hvordan fellesfagene i yrkesfagopplæringen er innrettet som forklaringer på utfordringen. De senere års økte tilstrømming av utenlandsk arbeidskraft, samt enkelte bransjers dårlige omdømme i forhold til sosial dumping får også norsk ungdom til å velge andre utdanningsløp. I tillegg har høyere utdanning gitt stadig sterkere status i samfunnet både i forhold til blant annet anseelse og lønn. Denne utviklingen kan kanskje i stor

grad tilskrives velstandsveksten i samfunnet de siste femti årene, og overgangen fra sysselsetting i primærnæringene, og over til sekunder- og tertiærnæringer.

Kommisjonens syn på fagopplæring

Kommisjonen mener det bør utvikles flere veier gjennom fagopplæringen som er bedre tilpasset ulike elevgruppers forutsetninger og ambisjoner. Det bør også utvikles alternativer til lærlingeordningen.

Utdanningsforbundet mener en utvikling slik kommisjonen her antyder vil gi en lite robust og allsidig opplæring. Videre vil den kunne skape A- og B- veier til fagbrev, noe som vil virke ødeleggende, da fagbrevets verdi er avhengig av at arbeidsgiverne har tillit til kompetansen det er et bevis på. Det er allerede ulike veier til fagbrev i dag. Vi mener det er viktig at fag- og yrkesopplæringen ikke knyttes for sterkt opp til enkeltbedrifters kortsiktige og smale behov, men at man også sikrer den enkelte elev fremtidig fleksibilitet i forhold til arbeidsmarkedet. Fagarbeidere som også har breddekompetanse er etter vår mening med på å forsterke vår fremtidige omstillingsevne.

Kommisjonens syn på styring

Både når det gjelder sentrale statlige virkemidler som finansiering og lovgivning, ønsker *kommisjonen* å gi kommunene større frihet og økt selvstendighet. Kommisjonen reiser imidlertid spørsmål ved om eierskapet til og ledelsen av skolene er profesjonelt nok i kommunesektoren, men svaret er ikke entydig at staten skal øke den nasjonale reguleringen av skolesektoren. Når det gjelder finansiering av tjenestetilbudet i kommunesektoren gir kommisjonen uttrykk for at rammefinansiering av kommunene i hovedsak fungerer godt, men peker på at til tross for rammefinansiering styrer staten for detaljert hvordan kommunesektoren skal løse sine lovpålagte oppgaver.

Når det gjelder styring gir kommisjonen uttrykk for at dersom aktørene i sektoren er drevet av et ønske om å oppnå målene myndighetene har satt, er styringsutfordringene små, og styringen kan i stor grad baseres på tillit, forutsatt at ansatte har tilstrekkelig kompetanse, ressurser og autonomi til å fatte og gjennomføre de riktige beslutningene. Kommisjonen peker på at styringsproblemene i utdanningssystemet er særlig knyttet til at sektoren har mange formål og vanskelig målbare resultater, og at avstanden er stor fra storting og departement til klasserom, auditorier og lesesaler.

Om styring og autonomi sier kommisjonen at større autonomi til skolene når det gjelder det pedagogiske arbeidet, vil antagelig øke produktiviteten. På flere områder ser det ut til at formalkrav står i veien for effektiv ressursutnyttelse, eksempelvis når det gjelder å gi kontinuerlig tilbakemelding til elevene. Effekten av slik autonomi kan være begrenset dersom lærere og rektorer ikke har den nødvendige autonomi til å iverksette gode tiltak for å bedre resultatene.

Utdanningsforbundet mener at sammen med økt lokal handlefrihet har det vært en betydelig nedbygging av kompetansen på skoleeivnivået i norske kommuner. Utdanningsforbundet etterlyser sterkere nasjonale reguleringer av opplæringssektoren for å sikre barns rett til likeverdig opplæring.

Kommisjonens syn på lærertetthet

Det som *kommisjonen* framhever når det gjelder styring av skolen, er at denne i større grad bør bygge på tiltak og virkemidler som har effekt på kvaliteten. Kommisjonen mener at kostnadskrevende reformer uten effekt på kvaliteten har bidratt til å senke produktiviteten i grunnopplæringen. I følge kommisjonen gjelder det spesielt reformer som øker lærertettheten.

Utdanningsforbundet mener at kommisjonen her legger for stor vekt på målbart utbytte av opplæringen. Det er svært sammensatt hvilke tiltak og virkemiddel som har effekt. Når det gjelder virkningene av klassestørrelse medfører det ikke riktighet at forskningen er entydig. For å støtte opp under påstanden om at klassestørrelse ikke har noen effekt for elevenes læring vises det ofte til John Hatties bok «*Visible Learning*». Det er mye å utsette på slik argumentasjon. Først og fremst er det en forenkling av Hatties funn. Hattie sier selv at reduserte klassestørrelser trolig ikke gir ønsket gevinst fordi lærerne ikke tilpasser måten de underviser på til de reduserte klassene. Derfor bør vi sørge for å «*hente ut*» denne gevinsten ved å tilpasse pedagogikken samtidig som vi øker lærertettheten.

For det andre ser man gjerne bort fra all forskningen som viser at lærertetthet har en positiv effekt. Særlig interessant er det at reduserte gruppestørrelser har vist seg å ha spesielt gunstig effekt for minoritetsspråklige elever, elever der foreldrene har lavt utdanningsnivå og for gutter. Nettopp disse elevgruppene blir ofte læringstapere i norsk skole. Forskningsrapporter har vist økte forskjeller mellom sterke og svake elever i norsk skole. Når skolen mislykkes i å utjevne sosiale ulikheter, bør tiltak som har vist seg å ha effekt for disse utsatte gruppene, være svært aktuelle.

Det er altså ikke riktig at forskning viser at lærertetthet ikke har betydning for elevenes resultater. Mesteparten av forskning på dette området er amerikansk. Nylig kom det derfra en rapport som viser at når Hattie i sin bok «*Visible Learning*» finner at klassestørrelse bare har en liten positiv betydning for læringsutbytte, så er det fordi han, og flere andre, ikke skiller mellom god og dårlig forskning.

Forskning med høy kvalitet på dette området viser at det er særlig barn med de største læringsutfordringene som tjener på undervisning i mindre klasser og grupper. Flere viktige undersøkelser viser også at disse positive resultatene er varige, det vil si at det fører til at flere gjennomfører utdanning på høyere nivå og de tjener mer når de kommer ut i arbeidslivet.

Kommisjonen har i liten grad tatt inn over seg de positive effektene økt lærertetthet har og den samfunnsøkonomiske positive virkningen dette kan ha på lang sikt. I tillegg bidrar dette i stor grad til økt oppnåelse av de vide målformuleringene i læreplanverket for grunnopplæringen.

Kommisjonen forslag om nye veier inn i læreryrket

Kommisjonen foreslår at det bør etableres nye veier inn i læreryrket, for eksempel etter modell av britiske Teach First.

Utdanningsforbundet vil peke på at læreryrket står overfor store rekrutteringsutfordringer i årene som kommer. Norske myndigheter vektlegger nå en satsing, som inkluderer rekruttering av kandidater med annen rekrutteringsbakgrunn enn lærerutdanning. En slik politikk er forståelig når rekrutteringsgrunnlaget til fag og områder er svakt. Samtidig må ikke dette bidra til at en underkjenner den profesjonskunnskapen lærerutdanningen gir og den betydningen

pedagogikk og fagdidaktikk har for utøvelse av yrket. Det må stilles krav om nødvendig pedagogisk utdanning, og ikke minst satses på dem som allerede er i skolen.

Det vil nå stilles enda strengere krav til opptak på grunnskolelærerstudiet og studiet utvides til master med 5 års utdanning. Samtidig må det tilbys mye videreutdanning for å nå regjeringens mål om 30 studiepoeng i alle undervisningsfag på barnetrinnet og 60 studiepoeng i alle undervisningsfag på ungdomstrinnet. Gjennomgående er dette en betydelig stramming av krav til nye lærere, men også de som nå er i jobb. Andre veier inn i læreryrket må ikke bidra til å svekke dagens faglige standard i skolen.

Vi vil også understreke at yrker med høy status rekrutterer godt. Lønns- og arbeidsvilkår er sentrale sider ved et yrkes status i samfunnet.

Kommisjonens syn på læreres samlede arbeidstid

Kommisjonen mener lærernes samlede arbeidstid i større grad bør brukes til undervisning. I følge kommisjonen kan nyutdannede lærere ha behov for redusert undervisningsplikt, men erfarne lærere bør kunne undervise mer, i tråd med det som er vanlig i land med tilsvarende total arbeidstid.

Utdanningsforbundet mener at kommisjonens vurderinger om økt undervisningstid ikke tar inn over seg kompleksiteten i de utfordringene som det norske samfunnsmandatet stiller landets lærere ovenfor. Kommisjonens vurderinger av hva som er produktivt er her selvmotsigende, da læreres forberedelse er kvalitetsforbedrende når læreplanen møter elevene i klasserommet. Et solid flertall av landets lærere vil ikke oppleve det som rekrutterende om muligheten til å møte godt forberedt til undervisningen tas fra dem. Dette ser blant annet Danmark nå virkningen av.

Kommisjonens syn på tidstyver

Kommisjonen viser til at skolene er utsatt for mye detaljstyring som hindrer dem i å gjøre en god jobb, både ved å båndlegge tid til uproduktive oppgaver og ved å pålegge praksis som ikke fremmer gode resultater.

Utdanningsforbundet mener det er positivt at man ønsker å se på mulighetene for å fjerne såkalte tidstyver i skolene, men fremholder at gevinsten av dette tidsmessig bør gå til å styrke lærernes muligheter til forberedelse og etterarbeid knyttet til undervisningen. Vi mener lærere i skoler har behov for mer tid til forberedelse og etterarbeid knyttet til møtene med barna, for å ivareta samfunnsoppdraget skoler er gitt.

Kommisjonens syn på supplerende kompetanser i skolen

Kommisjonen peker på at tiltak som kan hjelpe skolen til å bedre ivareta elevenes psykiske helse vil heve produktiviteten i grunnopplæringen. Kommisjonen framhever at slike tiltak vil også ha store positive samfunnsøkonomiske konsekvenser gjennom å redusere tidlig utstøting til trygd.

Utdanningsforbundet støtter dette forslaget. Vi har i ulike sammenhenger pekt på at dagens skole er mye mer sammensatt enn for bare noen få år siden. Antallet elever med ulike typer hjelpebehov har over tid gradvis økt. Stadig flere ressurskrevende tiltak må settes inn. Mange av tiltakene er knyttet opp mot elever med psykososiale vansker, så vel som faglige vansker.

Lærere må få bedre kunnskap om å avdekke psykiske vansker hos elevene og andre utfordringer de møter i hverdagen.

Utdanningsforbundet er positive til flere yrkesgrupper i skolen. Helsesøster, miljøarbeider, psykolog, sosionom og barnevernspedagog kan være gode medspillere for læreren. Ressursen til helsesøstertjenesten må økes og ubesatte stillinger fylles. Andre yrkesgrupper i skolen skal ikke overta undervisningen, men være et supplement til lærerne.

Som et konkret tiltak kan Utdanningsforbundet peke på behovet for at den spesialpedagogiske rådgivningen i skolen må styrkes. PP-tjenestens systemrettede arbeid bør i denne sammenheng framheves som særskilt viktig for å hjelpe skolene i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elevene.

Kommisjonens syn på høyere utdanning

Kommisjonen mener at myndighetenes styring i større grad må rettes mot kvalitet og øvrige hensyn må få mindre betydning. For å få ned frafallet går kommisjonen inn for å heve terskelen for å komme inn i høyere utdanning. Også studieavgifter kan vurderes. Forskningsmidler må i større grad kanaliseres til de beste forskerne og miljøene.

Utdanningsforbundet avviser innføring av studieavgifter og å heve terskelen for å komme inn i høyere utdanning. Det vil være brudd på det grunnleggende prinsippet om rett til likeverdig utdanning, og målet om at alle uavhengig av sosial bakgrunn kan ha mulighet til å studere. Vi mener også at studiefinansieringsordningene må styrkes.

For å lykkes i målsettingen om å styrke kvaliteten på utdanningene og forskningen, mener Utdanningsforbundet at følgende elementer må legges til grunn:

- Sikre at de regionale utdanningstilbudene ikke blir svekket eller lagt ned som følge av strukturendringene
- Sikre en finansieringsordning med en sterk basisbevilgning og at den resultatbaserte andelen av rammebevilgningene ikke økes over tid
- Sørge for at institusjonene får kompensert fullt ut sine merutgifter til fusjonsprosessene, slik at kostnadene disse utløser ikke må dekkes inn ved redusert aktivitet eller kvalitet ved studiene

En reform i universitets- og høyskolesektoren må bidra til å skape strukturer som evner å ta hele landet i bruk. For lærerutdanningene er praksisstudiene en viktig og omfattende del av studiet, og det er viktig med nærhet til de ulike arbeidsplassene der praksisutdanningene skal foregå. Samtidig vil Utdanningsforbundet understreke behovet for og betydningen av økt kvalitet i lærerutdanningene. Dette må skje ved økt vitenskapeliggjøring, økt kvalitet i praksisstudiene og økt kompetanse hos lærerutdannerne. Dette krever sterke fagmiljø.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Lied

Ragnhild Lied, leder

Harald Skulberg

Harald Skulberg